

I. Enkele ervaringen

4AD

Met betrekking tot infrastructuur zit 4AD nu vier jaar op een nieuwe locatie

- concertzaal en café gebouwd in een loods: een resolute keuze voor verbouwing, eerder dan nieuwbouw.
- duurzame benadering van verbouwing
 - belang van geluidsisolatie
 - nadenken over ecologische uitdagingen (duurzame energie, warmtewisseling,...)

Tevens wordt over ecobeheer nagedacht in de huidige werking, sterk vanuit een DIY benadering. Er is een levendige discussiecultuur, met duurzaamheid als agendapunt. Men wil reflexen kweken, het gaat over de sensibilisering van iedereen die bij productie betrokken is.

Verschillende aspecten zijn van belang: recyclage van bekens, ecolabels van apparaten, bijv. koelinstallaties, de keuze voor bepaalde schoonmaakproducten, biogroenten en vegetarische catering en natuurlijk technologie,...

Technologie blijft ontwikkelen, je wordt ingehaald door de praktijk. Samenwerking met bedrijven ivm technologie kan veel opleveren, bijvoorbeeld: groene energie via zonnepanelen is als investering enkel mogelijk door samenwerking met bedrijfs wereld

Transport: Diksmuide is moeilijk bereikbaar, zeker 's avonds. Men probeert zoveel mogelijk het openbaar vervoer te promoten. Het initiatief van een ecobus (collectief transport van bezoekers) is afgevoerd door gebrek aan interesse.

Tip: denk na over wat je extra kunt doen, blijf de hand in eigen boezem steken. Er blijven kwesties die beter kunnen (zoals isolatie). De voornaamste barrières zijn:

- geldgebrek, nodig voor bepaalde investeringen
- weerstand, bijvoorbeeld tegen gebruik van LED
- goede informatie vinden

Vooruit

De uitdaging: duurzaam beheer in beschermd monument.

De grote restauratie van Vooruit is afgelopen in 2001, voordien was er weinig bewustzijn over ecologie. Nu probeert men achteraf nog inspanningen te leveren, waarbij men rekening moet houden met beperkingen

- (bijv. dubbele beglazing in beschermde gevel is erg duur: loont de investering?).
- wat met repetities in de winter in theaterzaal?

De spanning tussen bewustzijn en beleid

Beleid en medewerkers moeten mee zijn om resultaten te boeken. Sensibilisering van medewerkers om actie te ondernemen is een aandachtspunt.

Een analyse van problemen en aandachtspunten over energieverbruik is gepland voor 2009. De doorlichting moet leiden tot een actieplan.

Spanning tussen duurzaamheid en kwaliteit

Er is een weerkerende spanning tussen de vraag om kwaliteit vanwege het publiek vs de aandacht voor duurzaamheid.

Concrete actiepunten

- Gebruik van domotica: geautomatiseerd gebouwbeheersysteem werkt besparend
- waterloze urinoirs
- ecolabel voor toestellen
- LED-verlichting
- schoonmaakproducten
- herlaadbare batterijen
- groene energie
- centralisering koelkasten

deSingel

Het gebouw dateert van '64, er was een uitbreiding in de jaren '80: een verbouwing in het midden van de energiecrisis met hoge prijzen. In 1984 is er al een energiestudie gebeurd, met afschaffen van het koelsysteem tot gevolg. Vandaag denkt men na over alternatief en efficiënter koelsysteem, in functie van de kwaliteitseis van het publiek.

De heersende logica: aandacht voor efficiënt en zuinig beheer van een gebouw. De voornaamste barrière: vele investeringen overstijgen de korte termijn. De Vlaamse overheid stimuleert structurele investeringen te weinig. De laatste verbouwing kan gelden als voorbeeld. Er is aandacht voor enkele ecogereleerde kwesties, zo is er nog steeds geen koeling. Anderzijds maakt men niet de keuze voor zonnepanelen (omdat de middelen en ruimte beperkt zijn).

CC Muze

De case van Muze kwam uitgebreid aan bod tijdens de plenaire sessie. Hebben zij al een energie-audit laten maken voor het cultuurcentrum? Cenergie is een partner waarmee in dat verband contact opgenomen werd. Het is belangrijk om prioriteiten te leggen: eerst nadenken over werking, vervolgens over infrastructuur, tenslotte over domotica.

De vieze gasten

Bouwden nieuwbouw als annex bij bestaand gebouw: bureaus, theaterstudio, uitbreiding café en publieksruimte.

Ethisch aspect is belangrijk bij de verbouwing. De verbouwing moet een schakel zijn in het stadsvernieuwingsproject in de 19e-eeuwse gordel. Die visie leidde tot het aanwenden van het passiefhuisprincipe: het idee is om een gebouw zonder nood aan koeling noch verwarming te bouwen – dit door de passieve warmte optimaal te laten renderen.

Enkele voorbeelden bij de toepassing van dit principe:

- isolatie is natuurlijk cruciaal
- ventilatie met warmterecuperatie
- warmte van de zon en grondwarmte recupereren
- bijverwarming is uiteindelijk minimaal

De evaluatie is positief: aangename temperatuur en het energieverbruik steeg met 30%, terwijl vloeroppervlak verdubbelde. Ander pluspunt: het is mogelijk veel zelf te doen (participatie verhoogt betrokkenheid van buurt).

II. Verdere discussiepunten

Waar te beginnen? Een eerste stap moet een doorlichting zijn van het eigen energieverbruik.

- Maak de analyse: wat verbruikt het meest? Vervolgens kun je prioriteiten leggen qua actiepunten.
- Cf. *Green theatre*-initiatief in Londen. Grote verbruikspunten zijn telkens:
 - verwarming / koeling
 - isolatie
 - verlichting

Er zijn enkele wekerende spanningen:

- ecologie matchen met vraag om comfort en kwaliteit
- architecturale waarde vs ecologie
- gebrek aan middelen voor langetermijn-investeringen
- spanning tussen rendement van investeringen, en hun sensibiliserende functie/zichtbaarheid
- investeringen zijn vaak pas overtuigend als economie en ecologie elkaar versterken

Specifieke positie van festivals

Hun tijdelijk karakter brengt beperkingen met zich mee. Tegelijk is de signaalfunctie soms belangrijker dan efficiëntie, precies hierdoor kunnen festivals een sensibiliserende rol spelen.

Kunnen festivals samenwerken voor gezamenlijke investeringen? Bepaalde kosten spreiden zou investeringen mogelijk kunnen maken. Sfinks werkt daar met een aantal (internationale) partners aan.

Over informatiedoorstroming

Er is nood aan een beter circuleren van informatie. Het zoeken en toetsen van informatie kost veel tijd.

- Internet: er is op internet teveel tegenstrijdige informatie, te weinig in het Nederlands.
- Communicatie met overheden: verschillende overheden ontwikkelen incompatibele programma's, die vaak te weinig aangepast zijn aan de non-profit sector.
- Ook ervaringen binnen de sector circuleren te weinig. Oplossingen? Een ideeënbank of blog voor kleine kwesties. VTi zal coördinerende rol spelen om te zien hoe de sector hier zelf het gesprek kan voeren, eerder dan te wachten op overheidsmaatregelen
- Er is tevens nood aan partnerships met andere sectoren.
- Communicatie met publiek: mentaliteitswijziging van publiek is mogelijk
 - in communicatie meegeven op welke manier organisaties bezig zijn met ecologie
 - beter gebruik maken van immens groot communicatiesysteem van

Cultuurnet, bijv. carpoolsysteem (4AD, deSingel)

- welke stappen nemen we zelf, die we verwachten van ons publiek?
- hebben we de kunstenaars mee? in welke mate is er al sprake van een mentaliteitswijziging bij kunstenaars?

Deelnemers : Bart Capelle (dramaturg), Karel Clemminck (technicus), Koen De Leeuw (Beursschouwburg), Patrick De Wit (De Vieze Gasten), Marek Haladyn (Sfinks), Hilde Maes, (Kunstenfestivaldesarts), Tom Michielsen (CC Muze), Els Pas (nOna), Jérôme Puisgros Puigener (Recyclart), Sneyaert Veronique (CC Muze), Jan Tamsin (4AD), Paul Van Santvoort (Kaaitheater), Don Verboven (Theaterfestival), Leo Verlinden (Toneelhuis), Paul Vermeir (deSingel), Wouter Vermeylen (Vooruit), Tim Zeegers (KVS)

Moderator : Nikol Wellens (VTi)

Verslaggevers : Joris Janssens, Dries Moreels (VTi)